

DENET DUYURU

Duyuru Tarihi : 03.02.2015
Duyuru No : 2015/024
Yayımlandığı Yer : VERGİ DÜNYASI - SAYI : 402

KAR DAĞITIMINDAN (%15 Stopajdan) KAÇINILARAK ŞİRKETTEN FAİZSİZ BORÇ PARA ALINMASININ AĞIR SONUÇLARI

Mehmet MAÇ
Yeminli Mali Müşavir
mehmet.mac@bdo.com.tr

ÖZET:

Ortakların kar dağıtımını yapmaktan kaçınarak şirketten cari hesap yoluyla para çekmeleri veya diğer nedenlerle cari hesaptan borçlu durumda bulunmaları ağır vergisel yükler ve/veya riskler oluşturmaktadır.

Bu yazımızda ortak cari hesabının borç bakiye vermesinden kaynaklanan vergi yükleri ve riskleri hakkında, ayrıntıdan kaçınılarak kolay anlaşılır tarzda bilgiler verilmiştir.

Bu yük ve riskler nedeniyle ortak cari hesap borçlarının kapatılmasında yarar vardır.

Anahtar Kelimeler :

Ortak cari hesabı, örtülü kazanç, örtülü sermaye, kar dağıtım stopajı, emsal faiz, kasa fazlalığı.

1. GENEL AÇIKLAMA:

Bilindiği üzere anonim ve limited şirketlerin kazançları prensip olarak %20 oranında kurumlar vergisine tabidir. (KVK Md 32)

BDO Yayıncılık A.Ş.

Eski Büyükdere Cad. No.14
Park Plaza Kat:4
34398 Maslak/İstanbul
Turkey

Tel: +90 212 365 62 00
Fax: +90 212 365 62 02
e-mail: bdo@bdo.com.tr
www.bdo.com.tr

Garantisi ile sınırlı bir Birleşik Krallık şirketi olan BDO International Limited'in üyesi ve bir Türk anonim şirketi olan BDO Yayıncılık A.Ş., bağımsız üye kuruluşlardan oluşan BDO ağıının bir parçasını teşkil etmektedir.

BDO International global ağıının toplam gelirleri 2014 yılında 7,02 milyar ABD Doları olarak gerçekleşmiştir. BDO, 152 ülkede bulunan 1.328 ofiste faaliyet göstermekte olup, bu ofislerde denetim ve danışmanlık hizmetleri veren ortaklar dahil dünya çapında 60.000 kişi çalışmaktadır.

Dikkat ve titizlikle hazırlanan bu yayın, geniş anlamda görüşleri içermekte olup, genel bir yol gösterici olarak değerlendirilmelidir. Özel durumlarla ilgili olarak, mesleki görüş ve yardım almadan, bu yayına dayanarak uygulamalarda bulunulmamalıdır. Bu konuların kendi özel durumunuza ilişkin etkilerini görüşmek için BDO Yayıncılık A.Ş. ile temas kurabilirsiniz. Bu yayındaki bilgilere dayanarak belli eylemlerde bulunmak veya bulunmamak nedeniyle doğabilecek zararlar nedeniyle, BDO Yayıncılık A.Ş. ve ortakları, çalışanları ile yazarları herhangi bir yükümlülük veya sorumluluk kabul etmemektedirler.

Denet'in müşterilerine özel bir hizmetidir. İzinsiz çoğaltılamaz, iktibas edilemez.

Tam mükellef kurum olmayan ortaklara kar dağıtıldığında ayrıca %15 stopaj doğar. (GVK 94/6-b)

Gerçek kişi ortak, elde ettiği kar payını beyan ederek ayrıca %1-2 civarında temettü vergisi öder. (GVK 22/2, 85 ve 86)

Özelliği olmayan 100 TL tutarındaki kurum kazancının vergilenişi ve Türkiye mukimi gerçek kişi ortağa kar dağıtımı yoluyla şahsileştirilmesi kapsamındaki yukarıda açıklanan vergiler aşağıda örneklenmiştir:

Kurum kazancı	100 TL
Kurumlar vergisi (%20)	20 TL
Vergi sonrası kar	80 TL
Kar dağıtımı stopajı (80x0,15)	12 TL (Kar dağıtımı yapılmadığı sürece bu stopaj doğmaz)
Temettü vergisi (yaklaşık)	2 TL (Kar dağıtımı yapılmadığı sürece bu vergi doğmaz)

Görüldüğü gibi, Türk gerçek kişi ortağa dağıtılan 100 TL'lik kurum kazancındaki toplam vergi yükü yaklaşık (20+12+2=) 34 TL olup bunun 14 TL'si kar dağıtıldığında ortaya çıkmaktadır.

Bazı gerçek kişi ortakların, %15 KAR DAĞITIMI STOPAJINDAN (ve temettü vergisinden) KAÇINMAK İÇİN, kar payı almak yerine, ortağı oldukları ŞİRKETTEN FAİZSİZ BORÇ PARA ALDIKLARI görülmektedir.

Ortakların şirkete olan borçlarının büyümesinin bir nedeni de şirketin belgelenemeyen nakit çıkışlarının ortak cari hesabına yazılmasıdır.

Bazı şirketlerde, ortak cari hesabına kaydedilmesi gereken nakit çıkışları yapılmadığı için kasa bakiyesi gerçek para mevcudundan yüksek görünmekte ve uygulamada bu durum “kasa şişkinliği” olarak isimlendirilmektedir.

Bu yazıyı hazırlarken gözettiğimiz amaç, KAR DAĞITMAK YERİNE ŞİRKETTEN FAİZSİZ BORÇ PARA ALMAK ŞEKLİNDE YAYGIN OLARAK GÖRÜLEN UYGULAMANIN, VERGİ KÜÇÜLTÜCÜ VEYA YOK EDİCİ DEĞİL VERGİ ERTELEYİCİ ETKİSİ OLDUĞUNU, BU ERTELEME UĞRUNA KATLANILAN VERGİ YÜKLERİ VE RİSKLERİNİN BOYUTLARINI, BASİT VE KOLAY ANLAŞILIR BİR LİSANLA ORTAYA KOYARAK, KAR PAYI DAĞITMAK YERİNE ŞİRKETTEN BORÇ PARA ALMANIN AĞIR SONUÇLARININ NET BİR ŞEKİLDE ANLAŞILMASINI SAĞLAMAKTIR.

2. ŞİRKETTEN FAİZSİZ BORÇ PARA ALMANIN SEBEP OLACAĞI VERGİ YÜKLERİ veya RİSKLERİ:

2.1. Ortağın Türkiye’de Mukim Gerçek Kişi Olması :

Türk gerçek kişi ortak veya yabancı ortak şirketin parasını faizsiz kullandığında bu paranın getirmesi gereken emsal (şirket kredi kullanıyorsa kredi faizi düzeyinde) faiz kadar, transfer fiyatlandırması yoluyla kar dağıtımı yapılmış sayılır.

- Ortağa faizsiz para kullandırmak şeklinde sağlanan menfaat yani “*dağıtıldığı varsayılan kar*” (emsal faiz) kanunen kabul edilmeyen gider olarak kurumlar vergisi matrahına eklenmesi gerektiği için %20 vergi yükü doğar. (KVK Md 13)
- Emsal faiz, net kar dağıtımı sayılarak yıl sonunda %15 stopaja tabi tutulması gerekir. (KVK Md 13/6)
- Yine bu varsayımsal faiz üzerinden %18 oranında KDV doğar. (KDV Md 27)
- Ortağın cari hesap yoluyla yıl boyu faizsiz olarak kullandığı şirkete ait para miktarı 100 TL ve bu paranın emsal faizi 10 TL olarak varsayılırsa ortaya çıkacak vergi yükü (veya riski) şöyledir.

– Kurumlar vergisi (10 x 0,20 =)	2 TL
– KDV yükü (10x0,18 =)	1,80 TL ⁽¹⁾
– Örtülü kar dağıtımı stopajı (11,8 : 0,85 X 0,15 =)	+ 2,08 TL ⁽²⁾
TOPLAM VERGİ YÜKÜ (VEYA RİSKİ)	5,88 TL ⁽³⁾

STOPAJI BİR YIL ÖTELEMEK İÇİN BUNCA VERGİ YÜKÜNE veya RİSKİNE KATLANMAK TAVSİYE EDİLEMEZ. Kaldı ki yapılacak tarhiyatların %100’ü kadar ceza ve ayrıca gecikme faizi ortaya çıkacağı unutulmamalıdır.

Çünkü şirkete olan **ORTAK BORÇLARININ ŞİŞKİNLİĞİ**, hemen fark edilebilen ve kolayca vergi-ceza tarhına konu olabilen yüksek ihtimalli bir risktir.

¹ Bu örneğe uyan durumlarda Maliye İdaresi KDV aramaktadır (KDV Kanunu’nun 27 nci maddesi). Fakat bazı uygulamacılar bu durumda KDV aranmaması gerektiğini savunmaktadır.

² Örneğimizdeki 11,8 TL zaten brüt nitelikte olan bir tutardır. Bunun brüte götürülmesi şeklindeki Maliye İdaresi uygulamasına katılmıyoruz. Stopaja baz olacak rakamın bu örnekte 10 TL mi 11,8 TL mi olduğu da tartışılmaya müsaittir.

³ Örneğimizdeki 10 TL’nin veya 11,8 TL’nin ortak tarafından elde edilmiş kar payı olduğu ve bunun GVK’nun 22/2, 85 ve 86 ncı maddeleri uyarınca beyan edilmesi gerektiği görüşünde olanlar da vardır. Bu görüşle hareket edildiğinde vergi yükü daha da artmaktadır.

Bu nedenle **TAVSİYEMİZ**, gerçek kişi ortakların şirkete borçlu durumda olmamaları, borçlu iseler bu borcu ödemeleri veya %15 stopaja ve temettü vergisine katlanarak yapılacak kar dağıtımına mahsuben borçlarını kapatmalarıdır.

Konumuzun dışında olmakla beraber borçlu ortaklara emsal faiz + KDV şeklinde aylık fatura kesilmesinin, örneğimize göre (2 + 1,8 =) 3,8 TL vergi yükü doğuracağını ve cari hesap bakiyesinin 11,8 TL yükselmesine sebep olacağını belirtmek isteriz.

2.2. Ortağın Yabancı Gerçek Kişi veya Yabancı Kurum Olması :

Yabancı (yurtdışında mukim) gerçek kişi veya yabancı kurumun bir Türk Şirketine ait parayı faizsiz kullanması halinde emsal faiz, şirketin vergiye tabi kazancına eklenir. (%20 oranında kurumlar vergisine sebebiyet verir.) Bu varsayımsal kar üzerinden yıl sonunda brüte götürülerek %15 stopaj ödenmesi gerekir (ortağın mukimi olduğu ülke ile Türkiye arasında vergi anlaşması var ise, bu anlaşma kar dağıtım stopajı oranının daha düşük olmasını sağlayabilir.) Para yurtdışında kullanıldığı için (bu işlemin hizmet ihracı sayılması nedeniyle) KDV doğmaz, Türkiye’de beyanı gereken temettü vergisi ortaya çıkmaz.

Ortağın yurtdışında mukim, gerçek kişi veya yurtdışı kuruluş olması ve yukarıdaki örneğe uygun olarak 100 TL tutarındaki Türk Şirketine ait parayı bir yıl süreyle faizsiz kullanması halinde ortaya çıkacak vergi yükü (veya riski), emsal faizin 10 TL olduğu varsayımına göre, 2 TL kurumlar vergisine ilaveten ortağa sağlanan emsal menfaatin brüte götürülmesi sureti ile bulunan matrah üzerinden %15 oran (veya ilgili ülke vergi anlaşmasına göre daha düşük bir oran) ile hesaplanacak kar dağıtımı stopajı toplamıdır.

2.3. Ortağın Türk Kurumu Olması :

Bir Türk kurumunun başka bir Türk kurumundan faizsiz borç alarak kullanması, emsal faiz üzerinden KDV hesaplanmasını gerektiren bir durumdur. KDV gerektiğine göre, borcu kullanan şirketin KDV indirimi yapabilmesini temin açısından alacaklı şirketin aylık periyotla KDV’li fatura kesmesi gerekir.

Faizsizlik, transfer fiyatlandırması açısından emsale uygun olmamak anlamına gelir. Emsal faiz, alacaklının kurum kazancına KKEG olarak eklenir. Borçlu şirket açısından bu emsal faiz, örtülü olarak alınmış kar payı sayıldığı için iştirak kazançları istisnasına tabi olup Kurumlar Vergisi matrahına girmez, daha önce girdi ise düzeltilmesi mümkündür.

3. CARİ HESAP AFLARI:

Kar dağıtımını stopajından kaçınılarak, kar dağıtımını yerine borç para almak suretiyle veya şirketin belgelenemeyen nakit çıkışlarının ortak cari hesabına kaydedilmesi nedeniyle birçok şirkette ortak cari hesapları yüksek miktarlarda borç bakiye vermektedir.

Vergi yükü veya vergi riski yaratan bu sorunun giderilmesi amacıyla iki defa af hükmü getirilmiştir (6111 sayılı Kanunu'nun 11/2 nci maddesi ve 6552 sayılı Kanunu'nun 74 üncü maddesi).

Her iki afta da, mevcut olmayan kasa bakiyelerinin ve ortak cari hesap borçlarının, yüzde 3 ödemede bulunmak suretiyle bu hesaplardan çıkarılmasına izin verilmiştir.

Bu iki af kapsamında birçok firmada kasa fazlalıkları ve ortak borçları sorunu çözülmüş olmakla beraber, af kapsamına girmeyen veya aftan yararlandırılmayan cari hesap bakiyeleriyle, cari hesaplara yapılacak yeni kayıtlar yukarıdaki vergisel yük ve risklerin devamına neden olacaktır.

Bu yük ve risklerin önlenmesi için;

- Borçlu ortaklar şirkete olan borçlarını nakden ödeyebilirler,
- Bazı mallarını şirkete emsal bedel üzerinden satarak bu satıştan doğan alacaklarını borca mahsup ettirebilirler,
- Kar dağıtımını yapılarak, kar payı alacağı cari hesap borcuna mahsup edilebilir
- Sermaye azaltılmasına gidilerek, azaltılan sermayeden kaynaklanan alacağın cari hesap borcuna mahsubu da bir çözüm yoludur. (Ancak sermaye azaltılması halinde ve sermaye azaltılması nedeniyle vergi doğabileceği dikkate alınmalıdır. Maliye İdaresi sermaye azaltımlarında sermayenin terkiibindeki en yüksek vergiyi doğuran unsurun ön planda azaltıma kaynak teşkil ettiğini varsaymaktadır. Konuya ilişkin görüşlerimiz Lebib Yalkın Mevzuat Dergisinin Kasım 2009 sayısında yayımlanan “*Şirketlerde Sermayenin Azaltılması Halinde Ortaya Çıkabilecek Vergiler*” başlıklı yazımızda belirtilmiştir.

4. DİĞER HUSUSLAR :

- Borç para alıp kullanan ortak, Türk Şirketi ise ve emsale uygun oranda faiz aylık olarak KDV'li faturaya bağlanıyorsa vergisel açıdan risk yoktur. Ancak borcun örtülü sermaye niteliğinde olması (KVK Md 12) veya faizin emsale uygun olmaması (KVK Md 13), vergi yükleri veya riskleri yaratabilir.
- Ortaklar şirketten borç para alırken yeni Türk Ticaret Kanunu'ndaki BORÇLANMA YASAĞI hükümlerini (TTK Md 358) göz önünde tutmalıdırlar. Pay sahibi olmayan yönetim kurulu üyeleri ve bunların yakınları hakkında da özel borçlanma yasağı hükümleri (TTK Md 395/2) dikkate alınmalıdır.

- Ayrıca, Türk Ceza Kanunu'nun 241. maddesindeki TEFEÇİLİK başlığı altında yer alan “ *Kazanç elde etmek amacıyla başkasına ödünç para veren kişi, iki yıldan beş yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır*” hükmünün göz önünde tutulması gerekir.

5. SONUÇ:

Ortakların şirkete borçlu durumda bulunmaları, ciddi vergi yükleri ve/veya riskleri getirmektedir.

Bu yük ve riskleri ortadan kaldırmak için ortakların şirkete olan borçlarının kapatılmasında yarar vardır.